

ELS INFORMATIUS, PRINCIPALS ELEMENTS CREATIUS DEL CANAL

5 anys de TV3

Després de 5 anys de vicissituds, TV3 ha esdevingut una empresa socialment reeixida.

L'autofinançament, el naixement d'un nou canal, coincideixen, però, amb l'anunci d'aparició de nous canals en llengua castellana que podrien fer trontollar un procés de normalització lingüística del català. En aquest marc, l'aparició del Canal 33 implica un repte a l'equilibri entre qualitat i audiència.

B. Lucas

El naixement de TV3 va ser fruit d'una voluntat política que gaudí del suport de totes les forces del Parlament de Catalunya. Amb l'objectiu prioritari de normalitzar la llengua i la cultura catalanes, el Parlament aprovà el 9 de març de 1983 la concessió a la Generalitat de Catalunya d'un tercer canal de TV de titularitat estatal. Amb aquests principis inspiradors TV3, constituïda al si de la CCRTV, s'avançà el 10 de setembre de 1983 a la legalització per part de l'estat amb l'emissió d'un programa de deu hores de durada, sota la direcció general de Pere Cuixart i amb la figura d'Alfons Quintà com a cap del canal 3.

Amb les primeres emissions s'iniciaria un conflicte intermitent entre TV3 i TVE pel que fa a la utilització de xarxes tècniques que no es va resoldre mai mentre Calviño va dirigir TVE. Fins al desembre de 1986, amb Pilar Miró al capdavant de TVE, no s'aconseguiria un primer acord entre els dos canals. Paral·lelament, un grup de professionals del periodisme intentava engegar un model de televisió innovador i rupturista capaç d'obtenir una imatge de qualitat, difícil d'obtenir sense uns mitjans tècnics que, en un primer moment, no eren a l'abast. Al mateix temps, problemes polítics conduïren a la dimissió de càrrecs importants en el curs del primer any. Pere Cuixart i Josep Caminal van dimitir, successivament, com a directors generals de l'ens.

La concepció d'un model

Cal reconèixer la capacitat d'estratègia d'Alfons Quintà, que va concebre un model de televisió arriscat i molt difícil d'engegar.

Quintà va saber convèncer el mateix president Pujol de la necessitat de donar suport a un model de TV que assegurés una qualitat suficient perquè això només resultés socialment rendible. S'aconseguí que la Generalitat optés per un model de qualitat que fos capaç de donar una bona imatge. Va reeixir la idea de fer una bona televisió i fer-la en català. Es va aconseguir potenciar un model que impulsés la normalització de la llengua tot donant a la cultura catalana una dimensió universal i moderna. Un model en el qual la imatge,

el grafisme i el disseny eren fonamentals. I això es va voler fer mitjançant un potencial tècnic que fos el més avançat.

Quintà va gaudir d'un gran marge de llibertat per fer-se amb un equip de professionals amb pocs prejudicis i capaços de trencar molts esquemes. Al costat de periodistes amb certa experiència es va procurar escollir gent jove amb intuïció àudio-visual i formar-los.

Això no obstant, TV3 va comptar des d'un primer moment amb uns pressupostos molt generosos per

TV3-Canal 33. Una única televisió amb dos programes

L'octubre de 1986 va ser el moment en què s'aconseguí un acord entre la Generalitat de Catalunya i el Ministeri de Telecomunicacions pel qual es donava llum verda a l'engegament del Canal 33. La reivindicació del Canal 33 havia nascut amb una voluntat política prioritària, la d'afrontar les futures televisions privades que segons el mateix Jordi Pujol «són una seriosa amenaça lingüística» per al català.

El dia 23 d'abril s'inaugurarà la programació del Canal 33 amb l'obertura de les delegacions de Girona, Tarragona i Lleida. El Canal 33 serà complementari i alternatiu de la programació oferta per TV3. Es manté un únic centre de producció pròpia. «TV3 és una sola TV amb dos programes», ha manifestat Enric Canals, director de TV3 i Canal 33.

La producció pròpia representarà el 60% de l'emissió total del nou canal i un 55% de la programació de TV3.

El 24 d'abril el Canal 33 començarà a emetre el *Telenotícies-Comarques*. A partir del 23 d'abril i en una primera etapa s'emetràn bàsicament films i reposicions dels millors programes que s'han fet a TV3 al llarg de 5 anys.

La programació inicial serà de 30 hores setmanals.

Alguns dels programes que es podran veure a partir de setembre són un debat setmanal, un programa-concurs sobre llibres, un espai informatiu de grans reportatges, un programa musical avantguardista i una àmplia programació d'espais dramàtics. Els esports ocuparan una part important de la programació. Es preveuen cinc mini-espais d'esports a la setmana i espais específics de bàsquet. □

Salvador Alsius recorda el començament de les emissions

Amb quins mitjans tècnics i humans comptaven els Telenotícies inicials?

—El gran obstacle a salvar era la no disponibilitat d'imatges de l'estranger i de la resta de l'estat. El fet de no poder accedir a la UER i de no poder usar la xarxa que monopolitzava TVE ens va crear moltes dificultats. Però la gran il·lusió professional que existia per fer una cosa nova i diferent ens va obligar a aguditzar l'enginy i es van suplir les mancances de la manera més insospitada. Les imatges arribaven moltes vegades pocs minuts o pocs segons abans de començar els Telenotícies. Nosaltres dèiem que allò era «TV-estrés». Però era molt encoratjador constatar que la gent, fins i tot la que tenia més prejudicis, reconeixia que el producte estava ben fet.

—¿Com es va definir el model de Telenotícies?

—Hi havia uns trets bàsics que venien donats per decisions molt encertades que ja havien estat preses: una gran agilitat dels equips lleugers de reportatge, que era possible gràcies a les càmeres betacam que aleshores eren una novetat a Europa, i també un utilatge que permetia potenciar el grafisme electrònic i un sistema de documentació molt racionalitzat. Les formes concretes d'engalzar-ho tot les vam anar decidint els periodistes que ens vam responsabilitzar de les diferents edicions dels Telenotícies. Al vespre es va optar per un model clàssic i al migdia per un model més pròxim al *magazine*. Però això no era fruit dels capricis, sinó d'una reflexió sobre el que podia tenir una millor acceptació en cada moment.

—¿Què va representar el trasllat als estudis de S. Joan Despí?

—D'una banda, i principalment, treballar d'una manera més confortable i amb uns mitjans molt més dignes. Però també és ben cert que en aquell moment —i de manera potser subconscient— es va donar per acabada l'*etapa heroica* de TV3. Recordo que les paraules que va dir Jordi Pujol en aquest sentit a l'acte inaugural van resultar profètiques.

—¿Per què va deixar la direcció del Telenotícies per un concurs? ¿Li ho van demanar?

—En primer lloc els directius de TV3 m'ho van demanar. A mi se'm va dir que hi havia interès que posés en marxa una nova idea. I de fet ja m'anava bé en aquell moment canviar d'aïres. Tampoc hauria anat a fer qualsevol altre programa. I el *Blanc o Negre*, malgrat tenir forma de joc, no deixava de ser una entrevista, l'entrevista de més difusió que en aquella temporada es feia a Catalunya. Per a mi, aquella era, doncs, una tasca ben periodística.

—¿Ara per ara, quins són els seus lligams amb la casa?, ¿és cert que prepara un programa sobre llibres per al Canal 33?

—Per a mi ser a l'equip que va contribuir a engegar TV3 va ser molt gratificant, com a professional i com a català... o si ho vol així, com a professional català. Però refuso qualsevol plantejament, diguem-ne patrimonialista. Com he treballat a TV3, havia treballat anteriorment en altres mitjans tant escrits com àudio-visuals, i penso continuar treballant sempre allà on cregui que puc fer una feina més creativa. A mi el que m'agrada és fer invents. I és per això que ara desitjo treballar d'una manera més autònoma.

En aquests moments, per a mi és un repte molt interessant procurar fer un programa de continguts culturals però adreçat a un públic majoritari. Però encara no és segur que el faci. Això depèn dels mitjans disponibles. Com que crec que la cultura no ha de ser la parenta pobre, si hi ha els recursos que jutjo necessaris, faré el programa; i si no, no. □

part del Parlament que indiquen fins a quin punt la Generalitat va ajudar un model arriscat. El juny de 1984, però, Quintà cessà del seu càrrec, després de la dimissió de Caminal.

TV3 va ser conscient des dels seus inicis de la necessitat de definir un model lingüístic dins d'una televisió que pretenia situar la cultura catalana en el marc de les cultures europees. El vehicle que havia de fer-ho possible era el de la llengua pròpia. Amb aquests principis, l'any 1985 es va crear la Comissió de Normalització Lingüística.

En un àmbit certament suggerent de polèmiques ha calgut que un bon nombre de sociolingüistes anessin definint un model que s'ha fonamentat en les accepcions admeses en el diccionari Coromines. D'altra banda, ha existit una actitud d'obrir-se a un ventall de possibilitats que, sense caure en barbarismes, facilités un «aire d'espontaneïtat simulada» com a alternativa a un llenguatge forçat, segons ha explicat Francesc Vallverdú, membre d'aquesta Comissió. En aquest sentit és inqüestionable que s'ha contribuït a donar-hi un aire de normalitat lingüística. Algunes crítiques, però, assenyalen que TV3 hauria d'haver estat capaç de definir un llenguatge que reflectís la diversitat idiomàtica i fonètica de la llengua catalana.

Els informatius, generadors de mites

Els programes informatius són el repte fonamental de tots els canals televisius. Imaginació, agilitat, mitjans tècnics, criteris, i tants altres elements que defineixen un model televisiu, s'hi reflecteixen especialment.

Per als espectadors que al llarg de tants anys havien patit l'homogeneïtat i el classicisme d'uns *Telediarios* de TVE ha resultat molt refrescant l'aire nou, l'impuls creatiu, en definitiva un *new-look* en el tractament de la notícia que els Telenotícies han sabut imprimir. En aquest sentit podríem arribar a pensar que abans que es definís un model existia un antimodel clar i que aquest era el de TVE.

En parlar de TN no podem deixar de referir-nos a un espai d'informació que ha assolit una personalitat pròpia. *El Temps* ha acabat per interessar a un sector creixent de pú-

Detenció de «El Vaquilla» exclusiva de TV3.

Ramon Pellicer, presentador del 'Telenotícies nit'.

blic, de tal manera que fins i tot la publicitat ho ha assumit.

Els TN han generat altres mites, algun dels quals no sembla haver resistit el risc de mantenir-se en primera línia. Aquest no seria el cas de Salvador Alsius, però. Alsius fou un dels pocs experts em mitjans àudio-visuals amb qui va comptar TV3 en els seus inicis. Director i presentador del *TN migdia* dels tres primers anys, director i presentador d'un dels programes-estrella dels darrers temps i lligat al futur del Canal 33 mitjançant un programa cultural que prepara, fan d'aquest personatge un element diferenciador i rellevant.

Finançament de TV3

Any	Pressupostos*	Autofinançament%
1984	5.189	29
1985	6.520	56,4
1986	7.149	68,9
1987	8.100	66,7
1988	9.066	66
1989	11.500	100

* En milions de pessetes.

Audiència de TV3*

Catalunya: 47%.	País Valencià: 24%.	Balears: 20%.
-----------------	---------------------	---------------

* Veuen TV3 almenys mitja hora cada dia.

5 anys, canal nou i polèmica al Parlament

La TV3 compleix cinc anys amb la inauguració d'un nou canal i enmig d'una polèmica que s'ha desencadenat al si de la Comissió de Control del Parlament. Com a organisme públic nascut de la voluntat popular, la CCRTV té el deure legal de sotmetre's a la Comissió una vegada al mes, movent-se, això sí, en un marc de majoria absoluta que deté CiU. Les crítiques socialistes hi han estat sistemàtiques al llarg d'aquests cinc anys, fent sempre una especial referència a la possible utilització partidista de la televisió pública en favor de CiU, molt sovint amb comparacions en el temps de presència de dirigents convergents a la TV en relació a la intervenció dels socialistes. Potser altres grups com Iniciativa per Catalunya han fet per anar més enllà i han suggerit polèmiques que han qüestionat tant la qualitat cultural, la insuficiència d'elements catalanitzadors, com aspectes puntuals de la política de gestió.

El cert és que en la darrera sessió parlamentària de la Comissió de Control del passat dia 7 van confluïr tot un seguit de crítiques que van dur el portaveu socialista a suggerir la dimissió de Joan Granados, director de la CCRTV. Crítiques com la parcialitat partidista, el suport a un dels candidats del Barça en les darreres eleccions del Club, la manipulació en els índexs d'audiència de TV3 (mentre TV3, mitjançant l'agència YMPATEL assegura que no deixa d'augmentar, ECOTEL, agència que treballa per a TVE manté que l'audiència de TV3 baixa substancialment), i la poca sensibilitat a potenciar la cultura catalana, amb l'incompliment del famós article 14 de la llei de l'ens, que els cantants catalans han denunciat, situen la CCRTV en una situació incòmoda, pel fet que el president Pujol ha donat suport públicament a les reivindicacions de l'ACIC. □

L'ingrés en la UER. Dificultats «tècniques»

Jaume Ferrús, subdirector de TV3, és l'home que *mou els fils* dels grans projectes de TV3. Més que ningú representa la garantia de continuïtat i credibilitat d'un model inicial. Professional incombustible, Jaume Ferrús ha viscut des d'abans dels seus inicis tots els obstacles, especialment de caire tècnic, amb què ha anat topant TV3.

Aquests conflictes han estat motivats, sovint, per una actitud absurda per part de TVE de negar-se a reconèixer la implantació de TV3 arreu del nostre territori, i la seva

projecció internacional. Amb arguments de tipus econòmic, tècnics o polítics, la TV estatal s'ha resistit a acceptar la competència d'una TV en llengua catalana dificultant-li l'accés a les xarxes d'enllaç. Dificultats com les que va patir TV3 pel que fa a l'accés d'imatges dels JJOO de Seül, són una mostra de la poca voluntat política de resoldre una situació conflictiva.

Sembla que TV3 depèn de la voluntat de TVE per poder ingressar en la UER (Unió Europea de Radiodifusió), organisme que aplega les televisions europees d'àmbit nacional. Aquest ingrés garantiria definitivament l'accés a imatges de l'es-

tranger i el dret a transmetre les imatges pròpies, qüestió importantíssima de cara als JJOO del 92.

Per la seva banda, la UER contempla en el seu reglament la possibilitat de donar entrada a àmbits, com Catalunya o el País Basc, amb una llengua pròpia. No obstant això, sota les pressions de TVE, la UER es va sotmetre als seus criteris, segons els quals el que dona caràcter legal a TV3 és la llei espanyola

de Tercers Canals i que, per tant, és el govern central qui hauria de decidir-ho promulgant un reial decret regulador de l'ingrés de TV3 a la UER.

Hi hagué un primer moment en què Pilar Miró manifestà una voluntat de resoldre el litigi amb criteris més professionals. Sembla, però, que la directora de TVE va rebre pressions en el sentit de no prestar suport a aquest ingrés.

Un nova mesura de força obre expectatives de solució. El passat 5 d'abril es constituí la Federació de Televisions Autònòmiques, els directors generals de les quals van signar automàticament la petició de la llei reguladora d'entrada a la UER.

«Cal esperar que cada vegada quedin menys arguments per frenar-ho», ha manifestat Jaume Ferrús. □

ENTREVISTA AMB ENRIC CANALS

«TV3 ha variat l'estructura informativa de Catalunya»

Lligat a TV3 des dels seus orígens, es féu càrrec de la direcció el juny del 1984, amb el suport del personal de la casa. En 5 anys Enric Canals ha protagonitzat el creixement d'una televisió catalana que ha estat reconeguda internacionalment.

B. L.

Com valora el creixement de TV3 en aquests 5 anys i en què s'ha traduït l'esforç d'implantació realitzat pel que fa a xarxes de corresponsals, equips tècnics, etc.?

—Cinc anys després de l'inici de TV3 ens trobem amb una TV que emet al voltant de les 100 hores setmanals totalment en llengua catalana, que ha creat una xarxa que ha variat l'estructura de la informació que existia en aquest país. És la primera vegada que aquest país compta amb un mitjà de comunicació de masses poderós per explicar des del seu punt de vista què és el que succeeix a tot el món i donar una interpretació de tots aquests fenòmens a través de la pròpia anàlisi. La xarxa d'informació va des dels corresponsals a l'estranger, Washington, Brussel·les, París, fins als que tenim a l'interior de l'estat, com és a Bilbao, Sevilla, Madrid, València i Balears. Cinc anys després iniciem un nou repte, ampliant aquesta xarxa al que és la informació comarcal, que farà que es doni més presència a tot el que succeeix a aquest nivell a Catalunya.

—¿Crec que el Canal 33 té prou garantit un equilibri entre qualitat i audiència?

—Jo crec que qualitat i audiència no van renyides. De vegades, quan es parla de qualitat és com si es parlés de minoria. Jo no ho crec així. Nosaltres

amb el Canal 33 ens equivocarem molt si fem una televisió minoritària i no tenim en compte què és una televisió, que és un mitjà de comunicació de masses. En aquests moments jo diria que els cinc anys d'història de TV3, tot i les seves dificultats, no són més que un camí de roses comparat amb l'etapa que ve ara. Aquí hi haurà televisions privades de grups molt poderosos amb les quals serà molt difícil competir, i amb les quals TV3 estarà en inferioritat de condicions. Aquestes televisions seran en llengua castellana, evidentment, per fer-les molt més rendibles. Pensem que el cost de la normalització és un cost molt important. Jo crec que fariem un curt favor a la cultura d'aquest país si en aquests moments es volgués abandonar el model de televisió que hem volgut competitiu, de penetració ràpida, d'anar a buscar audiència.

—¿No creu que hi ha un sector important en l'audiència d'una Televisió de Catalunya que és més selectiu i espera que el Canal 33 potencii la programació cultural?

—Crec que en aquests moments és molt difícil que alguna persona a la qual es preguntés si vol una televisió cultural digui que no. Una cosa és això i una altra que després se la miri. La televisió no és ni una Universitat ni un fòrum per donar conferències. Personalment crec que la gent segueix una televisió. El fet que sigui en català li pot produir una satisfacció addicional, però bàsicament segueix una televisió.

«Ens equivocarem molt si fem del Canal 33 una televisió minoritària».

—Sembla obligat preguntar-li què va significar per a TV3 el fabulós contracte amb Berlusconi.

—El qualificatiu *fabulós* no s'ajusta a la realitat. Aquí hi ha un contracte de producció de la mateixa manera que comprem producció en un altre lloc. El senyor Berlusconi tenia tots uns drets que ell havia comprat per a tot Europa. Arriba un moment que decideix no entrar en cap de les opcions de televisió i nosaltres li comprem aquests drets per a tot Espanya. Amb el contracte captem un tipus de publicitat multinacional que nosaltres no havíem anat a buscar i entrem en coproducció en grans temes. I això està bé. Si som a Europa està bé que tinguem socis europeus. □